

Jubileusz 550-lecia praw miejskich Rzgowa to wspaniała okazja do przybliżenia mieszkańcom i gościom tego pięknego i urokliwego miasta.

W najstarszym polskim opisie beneficjów Kościoła katolickiego „*Liber beneficiorum dioecesis Cracoviensis*”, obejmującym dobra małopolskie, tworzonym w latach 1470-1480 przez Jana Długosza, znalazła się wzmianka o Rzgowie. Ów kronikarz i historyk typuje tę wieś, jako korzystnie położoną, co może przesądzić o sukcesie gospodarczym.

Maksymilian Zygmunt Baruch przywołuje czasy jeszcze wcześniejsze, rok 1378, kiedy starej osadzie Rzgów na Nerem nadano prawo niemieckie szredzkie.

Niewątpliwy przełom w dziejach stanowiło **nadanie praw miejskich przez króla Kazimierza Jagiellończyka w 1467 r.** z jednoczesnym wprowadzeniem prawa niemieckiego magdeburskiego.

Miasto przyjęło w herbie wizerunek św. Stanisława biskupa i męczennika, który stał się również patronem kościoła parafialnego erygowanego dwa lata później i postawionego kosztem Kapituły krakowskiej prawdopodobnie na Starym Rynku, perełce architektonicznej z powodu unikalnego, trójkątnego kształtu. Szczególne to miejsce, bowiem trudno znaleźć historyczne uzasadnienie dla tak wyjątkowego wytyczenia placu. W czasach najdawniejszych tutaj odbywały się jarmarki na św. Marcina i św. Rocha, co utwierdza w przekonaniu o opisanej lokalizacji świątyni, bowiem odpusty miały swoje miejsce zawsze przy kościołach. Symbolem tych tradycji dziś jest krzyż, usytuowany w sercu rynku.

Nastąpiła złota era w dziejach miasta. Utworzono samorząd administracyjny i sądowniczy, mieszkańcy otrzymali prawo wyboru burmistrza, rajców, wójta i ławników. Ukonstytuowano cechy rzemieślników i konfraternie kupców, powiązane z bractwami kościelnymi. Ukoronowaniem starań obywateli było pobudowanie w 1617 r. Szkoły Parafialnej, kolebki nauki i lokalnej kultury. Jej absolwenci zasilali szeregi duchownych, urzędników, artystów, gminnych pisarzy, służąc swoją wiedzą i kwalifikacjami.

Kroniki Uniwersytetu Jagiellońskiego odnotowują imiona pochodzących ze Rzgowa uczniów już od 1460 r., gdy co świątlejsi rodzice, doceniając wagę wykształcenia, wysyłali synów na studia. W tym czasie podjęto także decyzję o wzniesieniu nowej świątyni w miejsce starej, strawionej pożarem. Nowy kościół wybudowany w stylu późnego renesansu stanął w 1630 r.

Połowa wieku XVII to kres prosperity miasta. Cały kraj cierpiał, nękany najazdami, bezwzględnie wyniszczany, dewastowany i pogrążający się w chaosie. Przez trakt rzgowski przemieszczały się wojska, powodując straty, ubytek w liczbie domostw i ludzi. Okres rozbiorów skutkowało zaniedbaniami uprawy pól i hodowli zwierząt, w rezultacie klęską głodu. Dominacja Łodzi, wyznaczonej na miejsce osadnictwa fabrycznego i wspieranej sownic

finansowo w okresie porozbiorowym, skazała Rzgów na gospodarczy upadek. Utrata praw miejskich w 1870 r. w wyniku reformy administracyjnej oraz kilka dużych pożarów w tym okresie spowodowały spadek znaczenia, niemal zatracenie. Miejscowość zubożała i wyludniła się. Społecznicy jednak nie tracili nadziei i z energią przystępowali do działania.

Jednym z nich był ksiądz Paweł Załuska, wspierający lokalną aktywność, działacz społeczny i organizator. Członkom parafii podarował w 1907 r. książeczkę własnego autorstwa „*Rzgów dawny i terażniejszy. W upominku dla parafian*”. Kreśli w niej dzieje osady, opisuje ludzi, ich codzienną, mozolną pracę, dodając otuchy i wiary utrudzonym parafianom. Wspiera tutejsze organizacje np. amatorski chór, Koło Żywej Róży, sam organizuje pierwszą Bibliotekę Parafialną, Spółkę Włociańską, kółko rolnicze, Koło Polskiej Macierzy Szkolnej, wreszcie koło Ochotniczej Straży Pożarnej.

Działania wojenne w latach 1914-1918 na omawianym terenie opisano jako Operacja Łódzka lub Bitwa pod Łodzią. Jej ślady – kilkadziesiąt nagrobków i płyt kamiennych do dziś zachowały się na cmentarzu wojennym w Starej Gadce. Wzgórzu cmentarne wieńczy pomnik z napisem w języku niemieckim „ Tu spoczywa 200 dzielnych wojowników”.

Po kolejnym pożarze w 1917 r., który objął wiele domów i kościołów, zdecydowano o postawieniu domów ceglanych, co nadało osadzie nowoczesny charakter, a obrazu tego dopełniła linia Łódzkiej Wąskotorowej Elektrycznej Kolei Dojazdowej, łącząca Łódź ze Rzgowem i Tuszyńem. Obecnie pamiątką po dawnej linii tramwajowej jest most kratownicowy nad rzeką Ner oraz fragment torów w okolicy Parku im. Adama Mickiewicza.

II wojna światowa daje się mieszkańcom Rzgowa odczuć 7 września 1939 r. wraz z wkroczeniem Niemców na teren osady. Rozpoczęły się prześladowania ludności – wysiedlenia, represje rodzin polskich i żydowskich. Laucellenstadt, jak nazwano Rzgów, miał stać się przykładowym niemieckim miasteczkiem z Polakami wypełniającymi służebność wobec hitlerowców. Po latach niedoli ludzie podjęli próbę odbudowania życia, czerpiąc z najlepszych przedwojennych wzorców kulturowych, patriotycznych i społecznych. Mieszkańcy na dużą skalę zajęli się uprawą kwiatów i warzyw. Pojawiły się szkółki roślin i szklarnie. Efekt ciężkiej pracy to uzyskanie przez Rzgów tytułu Mistrza Gospodarności i zdobycie wysokiej nagrody 1 mln zł w 1976 roku.

Z czasem wypiękniało centrum – nasadzeń parkowych drzew dokonano właśnie w latach siedemdziesiątych. Obecnie, po kolejnej rewitalizacji park jest jednym z najpiękniejszych miejsc w gminie Rzgów. Przemyślany projekt, dekoracyjna roślinność, efektowne oświetlenie, mała architektura, estetyczne alejki i place przyciągają przechodniów i zachęcają do spacerów.

Dzięki inicjatywie mieszkańców 20 lipca 1979 r. oddano do użytku pierwszy w gminie wodociąg. Mimo olbrzymich problemów materiałowych wybudowano nowy gmach szkoły podstawowej, by rok szkolny 1986/87 rozpocząć już w nowych warunkach. Uroczyste obchody 100-lecia działalności Szkoły Podstawowej im. Jana Długosza w Rzgowie, uświetnione wydaniem okolicznościowej Kroniki Szkolnej, odbyły się w 2015 r.

W 1985 r. z inicjatywy Wojciecha Kacperskiego swoją działalność rozpoczął Zespół Pieśni i Tańca „Rzgowianie”, działający do dziś pod auspicjami Gminnego Ośrodka Kultury, opiekującego się także chórem Camerata i Orkiestrą Dętą.

W przełomowym 1989 r. uruchomiono w Rzgowie wiele firm produkcyjno-handlowych, głównie tekstylnych, kładąc podwaliny pod działające prężnie do dziś centra handlowe, przyciągające kupców z całej Polski i krajów ościennych. Ostatnie lata dużych inwestycji przyczyniły się do utwierdzenia wizerunku Rzgowa jako miejsca kameralnego, komfortowego i przyjaznego ludziom, pozyskującego wciąż nowych mieszkańców. Budowa oczekiwanych arterii komunikacyjnych, rozwój wielkiego handlu i związanego z nim wystawiennictwa, stały rozwój takich branż jak przetwórstwo, motoryzacja i budownictwo są gwarancją miejsc pracy.

Przynależność do międzynarodowego ruchu Cittaslow, który propaguje kulturę harmonijnego życia, zrównoważony rozwój i właściwe relacje między wzrostem gospodarczym a dbałością o środowisko, jest symbolem właściwej polityki miejskiej.

Odzyskanie praw miejskich w 2006 r. przywróciło Rzgów do grona miast, które nie są anonimowe. Osiągnięcie znakomitych rezultatów gospodarczych przy zachowaniu dobrych, komfortowych warunków do życia to trudna sztuka i duże wyzwanie, któremu operatywni mieszkańcy, przy wsparciu władz, potrafili sprostać.